



**Ατομική αξιολόγηση – μια πύλη προς
την παιδοκεντρική δικαιοσύνη**

Διεθνή πρότυπα Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων

Δεκέμβριος 2021



Working together
for children in criminal
proceedings



Terre des hommes
Helping children worldwide.



Το FOCUS συγχρηματοδοτείται από το Πρόγραμμα Δικαιώματα, Ισότητα και Ιθαγένεια της Ευρωπαϊκής Ένωσης (2014-2020)

Αποποίηση ευθυνών

Το περιεχόμενο αντικατοπτρίζει τις απόψεις του συγγραφέα μόνο και αποτελεί αποκλειστική του/της ευθύνη. Η Ευρωπαϊκή Επιτροπή δεν αποδέχεται καμία ευθύνη για τη χρήση που ενδεχομένως γίνει στις πληροφορίες που περιέχε



Πίνακας Περιεχομένων

Ευχαριστίες	4
Σχετικά με το πρόγραμμα FOCUS	5
Εισαγωγή.....	7
1. Ηνωμένα Έθνη	8
1.1 Βασικές αρχές	8
1.2 Βασικά άρθρα σχετικά με τα παιδιά που έρχονται σε επαφή με το σύστημα δικαιοσύνης	8
A) Παιδιά θύματα	8
B) Παιδιά ύποπτα και/ή κατηγορούμενα	9
1.3 Γενικά Σχόλια	9
2. Συμβούλιο της Ευρώπης	14
2.1 Σύμβαση Lanzarote	14
2.2 Κατευθυντήριες οδηγίες για την φιλική προς το παιδί δικαιοσύνη	14
2.3 Κατευθυντήριες οδηγίες για την παιδική προστασία	15
3. Ευρωπαϊκή Ένωση	17
3.1 Στρατηγική της ΕΕ για τα Δικαιώματα του Παιδιού του 2021	17
3.2 Χάρτης Θεμελιωδών Δικαιωμάτων της ΕΕ	17
3.3 Κατευθυντήριες οδηγίες για τα παιδιά υπόπτους και τα παιδιά μάρτυρες	18
A) Παιδιά ύποπτα.....	18
B) Παιδιά θύματα.....	21



Ευχαριστίες

Το **Ατομική αξιολόγηση – μία πύλη προς την παιδοκεντρική δικαιοσύνη: Διεθνή Πρότυπα Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων** έχει αναπτυχθεί ως μέρος του έργου FOCUS και αποτελεί τμήμα ενός συνόλου **εργαλείων και πόρων του FOCUS**. Τα διεθνή πρότυπα ανθρωπίνων δικαιωμάτων αντιπροσωπεύουν μια σύνοψη των ισχυόντων προτύπων για την ατομική αξιολόγηση των περιστάσεων και των αναγκών των παιδιών σε ποινικές διαδικασίες.

Η Annemieke Wolthuis, ερευνήτρια, διαμεσολαβήτρια και εκπαιδευτής, ανέλαβε ηγετικό ρόλο στην ανάπτυξη της έρευνας, ενώ έλαβε πολύτιμη συμβολή από τους ειδικούς του FOCUS και τη Silvia Randazzo, εμπειρογνώμονα για την παιδική δικαιοσύνη, τη Rebecca O'Donnell, το Child Circle και τη Mariama Diallo, Περιφερειακή Διευθύντρια Προγράμματος Πρόσβαση στη δικαιοσύνη, από το Περιφερειακό Γραφείο της Terre des hommes για την Ευρώπη και την Orinda Gjoni, Περιφερειακή Συντονίστρια του έργου FOCUS.

Σχετικά με το πρόγραμμα FOCUS

Το FOCUS¹, ένα συγχρηματοδοτούμενο από την Ευρωπαϊκή Ένωση πρόγραμμα (2020 - 2022), επικεντρώθηκε στην προώθηση και υποστήριξη της εφαρμογής των νομικών υποχρεώσεων της ΕΕ **για τη διενέργεια ατομικών αξιολογήσεων των αναγκών και των συνθηκών των παιδιών** που εμπλέκονται σε ποινικές διαδικασίες, είτε ως θύματα, είτε ως ύποπτοι, είτε ως κατηγορούμενοι. Οι υποχρεώσεις αυτές ορίζονται σε τρεις οδηγίες της ΕΕ σχετικά με την καταπολέμηση της σεξουαλικής κακοποίησης και εκμετάλλευσης παιδιών², τα δικαιώματα των θυμάτων³ και τις δικονομικές εγγυήσεις⁴ αντίστοιχα, όπως έχουν μεταφερθεί στο εθνικό δίκαιο και ενίοτε συμπληρωθεί από αυτό.

Απώτερος στόχος του έργου είναι να στηρίξει τη δικαιοσύνη με επίκεντρο το παιδί και να διασφαλίσει ότι τα παιδιά που έρχονται σε επαφή με το νόμο, ως θύματα και ως παραβάτες, λαμβάνουν εξατομικευμένη φροντίδα και έχουν πρόσβαση σε εξατομικευμένη υποστήριξη και απαντήσεις, μεταξύ άλλων μέσω διαδικασιών αποκαταστατικής δικαιοσύνης. Οι εταίροι του FOCUS θεωρούν την εφαρμογή **μιας ισχυρής και πολυεπιστημονικής διαδικασίας ατομικής αξιολόγησης** ως μέσο για τη δικαιοσύνη με επίκεντρο το παιδί. Το FOCUS επεδίωξε ειδικότερα:

1. Να καταστήσει τις πρακτικές συστηματικής ατομικής αξιολόγησης πιο διαδεδομένες στις περιπτώσεις παιδιών που εμπλέκονται σε ποινικές διαδικασίες.
2. Να αναπτύξει τις γνώσεις, τις ικανότητες και τις δεξιότητες των επαγγελματιών της δικαιοσύνης των νέων σχετικά με τα πρότυπα, τα εργαλεία, τις διαδικασίες και τη διαδικασία κατά τη χρήση της πολυεπιστημονικής ατομικής αξιολόγησης με παιδιά που εμπλέκονται σε ποινικές διαδικασίες.
3. Να αναπτύξει τις γνώσεις και τις ικανότητες των παιδιών σχετικά με τα δικαιώματά τους στο σύστημα ποινικής δικαιοσύνης και να ενδυναμώσει τα παιδιά ώστε να γίνουν φορείς αλλαγής και να συνηγορήσουν για μια παιδοκεντρική δικαιοσύνη

Το έργο διευκόλυνε τη μάθηση μέσω της διεθνούς αμοιβαίας ανταλλαγής πρακτικών μεταξύ των πέντε χωρών-στόχων: Βουλγαρία, Ελλάδα, Σερβία, Ρουμανία και Κάτω Χώρες. Οι εταίροι του FOCUS εντόπισαν κενά μεταξύ θεωρίας και πρακτικής σχετικά με την εφαρμογή των πρακτικών ατομικής αξιολόγησης, κενά τα οποία αντιμετωπίστηκαν με την παροχή στους επαγγελματίες νέων, πρακτικών εργαλείων και πόρων για την εφαρμογή και τη συστηματοποίηση της διαδικασίας και της πρακτικής ατομικής αξιολόγησης στις χώρες τους.

Τα κύρια εργαλεία και οι πηγές του FOCUS που αναπτύχθηκαν είναι:

1. Τα Πρότυπα FOCUS: παρέχουν κατευθυντήριες αρχές για την πραγματοποίηση ατομικών αξιολογήσεων για τα παιδιά που εμπλέκονται σε ποινικές διαδικασίες, συμπεριλαμβανομένου του σεβασμού του Χάρτη των Θεμελιωδών Δικαιωμάτων και της σύμβασης των Ηνωμένων Εθνών για τα δικαιώματα του παιδιού (εργαλείο)

1 <https://tdh-europe.org/our-work/focus-on-my-needs-working-together-for-children-in-criminal-proceedings-7144>

2 EU Directive 2011/93 on combating the sexual abuse and sexual exploitation of children and child pornography.

3 EU Directive 2012/29 establishing minimum standards on the rights, support and protection of victims of crime.

4 EU Directive 2016/800 on procedural safeguards for children who are suspects or accused persons in criminal proceedings.



2. Το Εργαλείο Αυτοαξιολόγησης των Προτύπων FOCUS: συνοδεύει τα Πρότυπα FOCUS και υποστηρίζει τους φορείς και τους επαγγελματίες στο να συλλογιστούν τον τρόπο με τον οποίο τα Πρότυπα εφαρμόζονται ή μπορούν να εφαρμοστούν καλύτερα στην πρακτική τους ή στα εθνικά τους συστήματα (εργαλείο).
3. Το Εργαλείο Χαρτογράφησης FOCUS: βοηθά τους φορείς να επανεξετάσουν την κατάσταση ανάπτυξης των επιμέρους διαδικασιών αξιολόγησης (εργαλείο)
4. Ο Πίνακας Αναφοράς FOCUS για την Πρόοδο βοηθά τους φορείς να προσδιορίσουν δράσεις για την επίτευξη βελτιώσεων (εργαλείο)
5. Το Εργαλείο Πιλοτικού Σχεδιασμού FOCUS: βοηθά τους ενδιαφερόμενους να σχεδιάσουν πιλοτικές δραστηριότητες για τη βελτίωση των ατομικών διαδικασιών αξιολόγησης (εργαλείο)
6. Η Περίληψη της Έρευνας FOCUS για την ατομική αξιολόγηση παιδιών στην Ευρώπη (πηγές)
7. Τα Διεθνή Πρότυπα Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων που εφαρμόζονται στις πρακτικές ατομικής αξιολόγησης (πόροι)
8. Ερωτήσεις και Απαντήσεις ατομικής αξιολόγησης - μια δίοδος προς μια δικαιοσύνη με επίκεντρο το παιδί: βασικές έννοιες και συχνές ερωτήσεις (πηγές).
9. Το υλικό του FOCUS για την ανάπτυξη ικανοτήτων: το εγχειρίδιο κατάρτισης, η πλατφόρμα τεχνικής διεπαφής και η ενότητα ηλεκτρονικής εκμάθησης.



Εισαγωγή

Αυτή η επισκόπηση παρέχει μια σύντομη ένδειξη των βασικών πηγών δικαίου σχετικά με τις διεπιστημονικές ατομικές αξιολογήσεις περιστάσεων και αναγκών για παιδιά που εμπλέκονται σε ποινικές διαδικασίες τόσο σε διεθνές όσο και σε ενωσιακό επίπεδο. Χρησιμεύει ως υπόβαθρο για τα πρότυπα **FOCUS και το εκπαιδευτικό υλικό**.

Αναφέρεται στη Σύμβαση των Ηνωμένων Εθνών για τα Δικαιώματα του Παιδιού, τα σχετικά Γενικά Σχόλια που εκδόθηκαν από την Επιτροπή των Ηνωμένων Εθνών για τα Δικαιώματα του Παιδιού, τον Χάρτη Θεμελιωδών Δικαιωμάτων της ΕΕ και αρκετές οδηγίες της ΕΕ, οι οποίες καθορίζουν υποχρεώσεις σε σχέση με τα παιδιά που εμπλέκονται σε ποινική διαδικασία. Αναφέρεται επίσης στα μέσα του Συμβουλίου της Ευρώπης – ειδικότερα, στη Σύμβαση Λανθαρότε και στις Κατευθυντήριες γραμμές του Συμβουλίου της Ευρώπης για τη φιλική προς τα παιδιά δικαιοσύνη.



1. Ηνωμένα Έθνη

Η Σύμβαση για τα Δικαιώματα του Παιδιού είναι η πιο επικυρωμένη δεσμευτική διεθνής σύμβαση για τα ανθρώπινα δικαιώματα, η οποία παρέχει στις κυβερνήσεις και στους επαγγελματίες κατευθυντήριες γραμμές που μπορούν να επηρεάσουν τις αλληλεπιδράσεις με παιδιά θύματα και παιδιά υπόπτους. Οι λέξεις ατομικές αξιολογήσεις δεν χρησιμοποιούνται ακόμη στο κείμενο του 1989, αλλά **ενσωματώνεται η ιδέα ότι τα παιδιά πρέπει να υποβάλλονται σε αξιολογήσεις για να προσδιορίσουν πώς συμμετέχουν και τι χρειάζονται όταν έρχονται σε επαφή με το δικαστικό σύστημα**. Αναφέρουμε επίσης τις κατευθυντήριες αρχές του και τα βασικά άρθρα σχετικά με την παιδική δικαιοσύνη και την προστασία από τη βία που αφορούν τη χρήση ατομικών αξιολογήσεων για την αντιμετώπιση των περιστάσεων και των αναγκών των παιδιών και την καθοδήγηση των επαγγελματιών.

1.1 Βασικές αρχές

Είναι καλό να επαναλάβουμε τις κατευθυντήριες αρχές της Σύμβασης: Σύμφωνα με τους στόχους της Σύμβασης, το βέλτιστο συμφέρον του παιδιού θα πρέπει να υπερισχύει σε όλες τις αποφάσεις που αφορούν παιδιά (άρθρο 3), το οποίο περιλαμβάνει όλα τα παιδιά ηλικίας έως 18 ετών. Τα παιδιά δεν πρέπει να υφίστανται καμία διάκριση (άρθρο 2), έχουν δικαίωμα στη ζωή, την υγεία και την ανάπτυξη (άρθρο 6) και θα πρέπει να ακούγονται και έτσι να συμμετέχουν σε θέματα που τα αφορούν (άρθρο 12).

1.2 Βασικά άρθρα σχετικά με τα παιδιά που έρχονται σε επαφή με το σύστημα δικαιοσύνης

A) Παιδιά θύματα

Το άρθρο 19 αφορά τα παιδιά θύματα βίας. Τονίζει ότι τα Συμβαλλόμενα Κράτη πρέπει να διαθέτουν κατάλληλους νόμους για την απαγόρευση της βίας, αλλά απαιτεί επίσης από τα κράτη να εφαρμόζουν διοικητικά, κοινωνικά και εκπαιδευτικά μέτρα για την προστασία των παιδιών. Η βία περιλαμβάνει όλες τις μορφές βίας, σωματικής και ψυχολογικής. Ένα Κράτος Μέλος απαιτείται να λάβει προστατευτικά μέτρα, συμπεριλαμβανομένης της δημιουργίας κοινωνικών προγραμμάτων και μηχανισμών για την αντιμετώπιση περιπτώσεων παιδικής κακοποίησης.

Το άρθρο 39 ορίζει ευθέως την προστασία για τα παιδιά-θύματα, δηλώνοντας ότι τα παιδιά και οι νέοι έχουν το δικαίωμα να αναρρώσουν από τις δυσκολίες που αντιμετωπίζουν και θα πρέπει να περιμένουν να λάβουν τη



βοήθεια που τους επιτρέπει. Αυτό περιλαμβάνει βοήθεια σε θύματα και επιζώντες βίας, σεξουαλικής βίας, παραμέλησης, εκμετάλλευσης κάθε είδους, κακοποίησης, βασανιστηρίων, ένοπλων συγκρούσεων και εμπορίας .

Το άρθρο 39 δεν αναφέρεται άμεσα στη χρήση εργαλείων αξιολόγησης. Ωστόσο, αναφέρει ότι η βοήθεια που πρέπει να παρέχεται πρέπει να διασφαλίζει ότι τα παιδιά και οι νέοι θα μπορούν να αναρρώσουν σε ένα περιβάλλον που προάγει την αξιοπρέπεια, την υγεία και τον αυτοσεβασμό τους και ότι οι απόψεις τους λαμβάνονται υπόψη ως προς το είδος βοήθειας που λαμβάνουν, η οποία θα πρέπει επίσης να είναι προς το βέλτιστο συμφέρον τους.

B) Παιδιά ύποπτα και/ή κατηγορούμενα

Στα άρθρα 37 και 40, η Σύμβαση για τα Δικαιώματα του Παιδιού θέτει λεπτομερή πρότυπα για τα συστήματα παιδικής δικαιοσύνης, ορίζοντας ότι: «Τα κράτη μέλη οφείλουν να επιδιώκουν να προωθήσουν τη θέσπιση νόμων, διαδικασιών, αρχών και ιδρυμάτων που ισχύουν ειδικά για παιδιά που φέρονται, κατηγορούνται ή αναγνωρίζονται ότι έχουν παραβιάσει τον ποινικό νόμο».

Τα άρθρα 37 και 40 αφορούν τα δικαιώματα δίκαιης δίκης και μια ειδική προσέγγιση προσανατολισμένη στα παιδιά. Όλοι όσοι εργάζονται με παιδιά στο ποινικό σύστημα πρέπει να λαμβάνουν υπόψη τους παιδαγωγικούς στόχους όπως η ανάπτυξη και οι εξελισσόμενες ικανότητες του παιδιού. Επειδή τα παιδιά αναπτύσσονται συνεχώς – βελτιώνοντας τις ικανότητες και τις δεξιότητές τους και αναπτύσσουν περαιτέρω τον εαυτό τους – πρέπει να μπορούν να μάθουν από τα λάθη τους. Σημαντικές πτυχές περιλαμβάνουν την εκπαίδευση και την επανένταξη, την ελάχιστη ηλικία ποινικής ευθύνης, τον ρόλο των γονέων και τις φιλικές προς τα παιδιά διαδικασίες – συμπεριλαμβανομένης της αποτελεσματικής συμμετοχής. Η χρήση εναλλακτικών μέτρων προωθείται όπου είναι δυνατόν (κρατώντας τα παιδιά μακριά από το σύστημα ποινικής δικαιοσύνης) καθώς και η χρήση των συγκεκριμένων για τα παιδιά ποινών και της φυλάκισης ως έσχατη λύση και για το συντομότερο κατάλληλο χρονικό διάστημα.

1.3 Γενικά Σχόλια

Από την υιοθέτηση της Συμβάσης, τα δικαιώματα των παιδιών έχουν εξελιχθεί. Η Επιτροπή για τα Δικαιώματα του Παιδιού, αρμόδια για την υποβολή εκθέσεων από το κράτος και τη διατύπωση συστάσεων προς τα συμβαλλόμενα κράτη, θέλει επίσης να συμπεριλάβει αυτές τις διευκρινίσεις και τάσεις στο έργο της. Αρκετά Γενικά Σχόλια της Επιτροπής για τα Δικαιώματα του Παιδιού έχουν εκδοθεί τις τελευταίες δεκαετίες για να λειτουργήσει αυτό. Μερικά κάνουν ειδική αναφορά στην ατομική αξιολόγηση του παιδιού, ιδιαίτερα τα πιο πρόσφατα:

Γενικό Σχόλιο Νο. 14 (2013) σχετικά με το δικαίωμα του παιδιού να λαμβάνεται πρωτίστως υπόψη το βέλτιστο συμφέρον του (Αρ. 3, παρ. 1)⁵

*Το μέρος 5 ασχολείται με την εφαρμογή, εξετάζοντας και καθορίζοντας το βέλτιστο συμφέρον του παιδιού. Αναφέρει: το «βέλτιστο συμφέρον του παιδιού» είναι δικαίωμα, αρχή και διαδικαστικός κανόνας που βασίζεται στην αξιολόγηση όλων των στοιχείων των συμφερόντων ενός παιδιού ή των παιδιών σε μια συγκεκριμένη κατάσταση. Κατά την αξιολόγηση και τον προσδιορισμό του βέλτιστου συμφέροντος του παιδιού προκειμένου να ληφθεί απόφαση για ένα συγκεκριμένο μέτρο, θα πρέπει να ακολουθούνται τα ακόλουθα βήματα: (α) Αρχικά, εντός του ειδικού πραγματικού πλαισίου της υπόθεσης, να εντοπιστούν ποια είναι τα σχετικά στοιχεία **μια αξιολόγηση του βέλτιστου συμφέροντος**, να τους δοθεί συγκεκριμένο περιεχόμενο και να οριστεί η βαρύτητα του καθενός σε σχέση με τα άλλα. (β) Κατόπιν για να γίνει αυτό, να ακολουθηθεί μια διαδικασία που εξασφαλίζει νομικές εγγυήσεις και ορθή εφαρμογή του δικαιώματος. **Η αξιολόγηση** και ο καθορισμός του βέλτιστου συμφέροντος του παιδιού είναι δυο βήματα που πρέπει να ακολουθούνται όταν πρέπει να ληφθεί μία απόφαση.*

Η «αξιολόγηση του βέλτιστου συμφέροντος» συνεπάγεται την αξιολόγηση και την εξισορρόπηση όλων των στοιχείων που είναι απαραίτητα για τη λήψη μιας απόφασης σε μια συγκεκριμένη κατάσταση για ένα συγκεκριμένο μεμονωμένο παιδί ή ομάδα παιδιών. Διενεργείται από τον υπεύθυνο λήψης αποφάσεων και το προσωπικό του – εάν είναι δυνατόν, μια διεπιστημονική ομάδα – και απαιτεί τη συμμετοχή του παιδιού. Ο **«προσδιορισμός του βέλτιστου συμφέροντος»** περιγράφει την επίσημη διαδικασία με αυστηρές διαδικαστικές διασφαλίσεις που έχουν σχεδιαστεί για τον καθορισμό του βέλτιστου συμφέροντος του παιδιού με βάση την αξιολόγηση του βέλτιστου συμφέροντος.

Γενικό Σχόλιο Νο. 5 (2003) Γενικά μέτρα εφαρμογής της Συμβάσης για τα Δικαιώματα του Παιδιού (άρθρα 4, 42 και 44, παρ. 6) τα οποία μπορεί να σχετίζονται άμεσα με συστήματα που δημιουργούνται σε σχέση με την ανάπτυξη διαδικασίας ατομικής αξιολόγησης⁶ Στο προοίμιο αυτού του Γενικού Σχολίου (ΓΣ) αναφέρεται ότι: Η Επιτροπή για τα Δικαιώματα του Παιδιού συνέταξε αυτό το γενικό σχόλιο για να περιγράψει τις υποχρεώσεις των κρατών μερών να αναπτύξουν αυτό που αποκάλεσε «γενικά μέτρα εφαρμογής». Τα διάφορα στοιχεία της ιδέας είναι περίπλοκα και η Επιτροπή τονίζει ότι είναι πιθανό να εκδώσει πιο λεπτομερή γενικά σχόλια για μεμονωμένα στοιχεία εν ευθέτω χρόνω, για να επεκταθεί σε αυτό το περίγραμμα. Το γενικό σχόλιό Νο. 2 (2002) με τίτλο «Ο ρόλος των ανεξάρτητων εθνικών θεσμών για τα ανθρώπινα δικαιώματα στην προστασία και την προώθηση των δικαιωμάτων του παιδιού» έχει ήδη επεκταθεί σε αυτήν την έννοια.

Έτσι, κατά την εφαρμογή όλων των πτυχών των δικαιωμάτων του παιδιού, τα συμβαλλόμενα κράτη έχουν υποχρεώσεις να διαθέτουν δεξιότητες εφαρμογής (π.χ. ανεξάρτητους εθνικούς θεσμούς για τα ανθρώπινα δικαιώματα) για να δουν εάν όντως αυτά τα δικαιώματα ενσωματώνονται και εφαρμόζονται.

Γενικό Σχόλιο Νο. 13 (2011) Το δικαίωμα του παιδιού επί της ελευθερίας ενάντια σε κάθε μορφή βίας⁷

Αυτό το ΓΣ παρέχει επιπλέον λεπτομέρειες σχετικά με το τι χρειάζεται για να προστατευτούν τα παιδιά από

⁵ https://www2.ohchr.org/English/bodies/crc/docs/GC/CRC_C_GC_14_ENG.pdf

⁶ <http://docstore.ohchr.org/SelfServices/FilesHandler.ashx?enc=6QkG1d%2FPPrICaQhKb7yhsiQql8gX5Zxh0cQgSRzx6Zd2%2FQRsDnCTcaruSeZhPr2vUevjbn6t6GSi1fheVp%2Bj5HTLU2Ub%2FPZZtQWn0jExFVnWuhiBbqgAj0dWBoFGbK0c>

⁷ https://www2.ohchr.org/english/bodies/crc/docs/CRC.C.GC.13_en.pdf



τη βία και πληροφορίες για την μεταχείρισή τους αν έχουν βιώσει βία.

Στο νο. 50 σχετικά με την παραπομπή, αναφέρονται επίσης τα ακόλουθα σχετικά με την πολυεπιστημονική αξιολόγηση αναγκών: “Το άτομο που λαμβάνει την αναφορά θα πρέπει να έχει σαφή καθοδήγηση και εκπαίδευση σχετικά με το πότε και πώς να παραπέμψει το ζήτημα σε όποια υπηρεσία είναι αρμόδια για τον συντονισμό της ανταπόκρισης. Κατόπιν αυτού, διατομεακές παραπομπές μπορεί να γίνονται από εκπαιδευμένους επαγγελματίες και διαχειριστές όταν διαπιστωθεί ότι τα παιδιά χρειάζονται προστασία (άμεση ή μακροπρόθεσμη) και εξειδικευμένες υπηρεσίες υποστήριξης. Οι επαγγελματίες που εργάζονται στο σύστημα προστασίας των παιδιών πρέπει να εκπαιδευτούν στη συνεργασία μεταξύ των υπηρεσιών και στα πρωτόκολλα συνεργασίας. Η διαδικασία θα συμπεριλαμβάνει:

A) μια συμμετοχή, πολυεπιστημονική αξιολόγηση των βραχυπρόθεσμων και μακροπρόθεσμων αναγκών του παιδιού, των φροντιστών και της οικογένειας, η οποία καλεί και δίνει την δέουσα σημασία στις απόψεις του παιδιού καθώς επίσης και σε εκείνες των φροντιστών και της οικογένεως

B) κοινοποίηση των αποτελεσμάτων της αξιολόγησης στο παιδί, τους φροντιστές και την οικογένεια (γ) παραπομπή του παιδιού και της οικογένειας σε ένα εύρος υπηρεσιών για να καλυφθούν αυτές οι ανάγκες και (δ) παρακολούθηση και εκτίμηση της καταλληλότητας της παρέμβασης”

Γενικό Σχόλιο Νο 24 (2019) για τα δικαιώματα των παιδιών στο σύστημα δικαιοσύνης⁸

Περιλαμβάνει μια συγκεκριμένη παράγραφο (109) για τις ατομικές αξιολογήσεις και τις πολυεπιστημονικές προσεγγίσεις, αλλά αρχικά η πρώτη αναφορά γίνεται στην υπ’ αριθμ.11:

“ Η πρώτη παρέμβαση για παιδιά που είναι κάτω από την ελάχιστη ηλικία ποινικής ευθύνης απαιτεί φιλικές προς τα παιδιά και πολυεπιστημονικές ανταποκρίσεις στα πρώτα σημάδια συμπεριφοράς που, εάν το παιδί ήταν πάνω από το ελάχιστο όριο ηλικίας ποινικής ευθύνης, θα θεωρούνταν αδίκημα. Θα πρέπει να αναπτυχθούν προγράμματα παρέμβασης που να βασίζονται σε στοιχεία που να αντικατοπτρίζουν όχι μόνο τις πολλαπλές ψυχοκοινωνικές αιτίες μιας τέτοιας συμπεριφοράς, αλλά και τους προστατευτικούς παράγοντες που μπορεί να ενισχύσουν την ανθεκτικότητα.”

“Οι παρεμβάσεις πρέπει να προηγούνται από μια ολοκληρωμένη και διεπιστημονική αξιολόγηση των αναγκών του παιδιού. Ως απόλυτη προτεραιότητα, τα παιδιά πρέπει να υποστηρίζονται εντός των οικογενειών και των κοινοτήτων τους. Στις εξαιρετικές περιπτώσεις που απαιτούν τοποθέτηση εκτός σπιτιού, αυτή η εναλλακτική φροντίδα θα πρέπει κατά προτίμηση να είναι σε οικογενειακό περιβάλλον, αν και η τοποθέτηση σε ιδρυματική περίθαλψη μπορεί να είναι κατάλληλη σε ορισμένες περιπτώσεις, για την παροχή της απαραίτητης σειράς επαγγελματικών υπηρεσιών. Πρέπει να χρησιμοποιείται μόνο ως έσχατο μέτρο και για το συντομότερο κατάλληλο χρονικό διάστημα και θα πρέπει να υπόκειται σε δικαστικό έλεγχο.”

Υπό την ενότητα: V. Οργάνωση του συστήματος παιδικής δικαιοσύνης

⁸ <https://www2.ohchr.org/english/bodies/crc/docs/AdvanceVersions/CRC-C-GC-12.pdf>



Η παρ. 109 ορίζει: “Επιπλέον, **ενθαρρύνονται οι ατομικές αξιολογήσεις των παιδιών και η πολυεπιστημονική προσέγγιση**. Ιδιαίτερη προσοχή πρέπει να δοθεί σε εξειδικευμένες υπηρεσίες που βασίζονται στην κοινότητα για παιδιά που είναι κάτω από την ηλικία ποινικής ευθύνης, αλλά που εκτιμάται ότι χρειάζονται υποστήριξη.”

Γενικό Σχόλιο Νο 12 (2009): Συμμετοχή του παιδιού⁹

Το επίκεντρο αυτού του γενικού σχολίου είναι η περαιτέρω εξειδίκευση τού άρθρου 12 της ΣΔΠ, το δικαίωμα του παιδιού να ακούγεται. Δεν αναφέρει τις ατομικές αξιολογήσεις καθαυτές, αλλά αναφέρεται αρκετές φορές στην σημασία της αξιολόγησης της ικανότητας του παιδιού. Οράτε νο. 44:

Αξιολόγηση της ικανότητας του παιδιού (44): “Πρέπει να δοθεί η δέουσα βαρύτητα στις απόψεις του παιδιού, όταν μια κατά περίπτωση ανάλυση δείχνει ότι το παιδί είναι ικανό να διαμορφώσει τις δικές του απόψεις. Εάν το παιδί είναι σε θέση να διαμορφώσει τις δικές του απόψεις με εύλογο και ανεξάρτητο τρόπο, ο υπεύθυνος λήψης αποφάσεων πρέπει να θεωρήσει τις απόψεις του παιδιού ως σημαντικό παράγοντα για τη διευθέτηση του ζητήματος. Πρέπει να αναπτυχθούν καλές πρακτικές για την αξιολόγηση της ικανότητας του παιδιού.”

Σε συμμόρφωση με το άρθρο 12 της Σύμβασης και το Γενικό Σχόλιο CRC/C/GC/12 του 2009 σχετικά με το δικαίωμα του παιδιού στην ακρόαση· τα παιδιά έχουν δικαίωμα ακρόασης σε κάθε δικαστική και διοικητική διαδικασία που τα αφορά. Αυτό περιλαμβάνει ατομικές διαδικασίες αξιολόγησης, όπου το παιδί –είτε θύμα είτε ύποπτο– πρέπει να ακούγεται, οι απόψεις του πρέπει να λαμβάνονται υπόψη και να δίνεται η δέουσα βαρύτητα και η συμμετοχή του να είναι δυνατή και κατάλληλη για την ηλικία του. Η εφαρμογή αυτού του δικαιώματος έχει ευρέως εννοηθεί ως «συμμετοχή», αν και ο ίδιος ο όρος δεν εμφανίζεται στη Σύμβαση.

“Η έννοια της συμμετοχής τονίζει ότι η συμπερίληψη των παιδιών δεν πρέπει να είναι μόνο μια στιγμιαία πράξη, αλλά το σημείο εκκίνησης για μια έντονη ανταλλαγή απόψεων μεταξύ παιδιών και ενηλίκων σχετικά με την ανάπτυξη πολιτικών, προγραμμάτων και μέτρων σε όλα τα σχετικά πλαίσια της ζωής των παιδιών” – CRC/C/GC/12.

Αυτό το δικαίωμα συμμετοχής προσδιορίζεται περαιτέρω από την Επιτροπή στο Γενικό Σχόλιο 12 στα πέντε βήματα της «**Ουσιώδους Συμμετοχής**». Για τα παιδιά και τους νεαρούς ενήλικες, η συμμετοχή σε ποινικές υποθέσεις είναι δικαίωμά τους. Όταν νεαροί ύποπτοι ή θύματα δεν είναι ενημερωμένοι για τη διαδικασία και δεν μπορούν να επικοινωνήσουν για το τι τους συνέβη, μπορεί να χάσουν ευκαιρίες που μπορούν να βελτιώσουν σημαντικά την ευημερία τους. Όταν λαμβάνονται σοβαρά υπόψη και αισθάνονται ότι τους ακούνε, συνδέονται καλύτερα με την κοινωνία, αυξάνοντας την πιθανότητα να κατανοούν, να εμπιστεύονται, να συνεργάζονται και να επικοινωνούν καλύτερα με αρχές όπως η αστυνομία, η φροντίδα νέων και οι κοινωνικοί λειτουργοί. Η συμμετοχή παρέχει στους νέους την ευκαιρία να μάθουν σε τι είναι καλοί, να αναλάβουν την ευθύνη των πράξεών τους και να εξελιχθούν με την ευρεία έννοια. Η Επιτροπή σημειώνει ότι η συμμετοχή του παιδιού είναι ένα εργαλείο για την τόνωση της πλήρους ανάπτυξης της προσωπικότητας και των εξελισσόμενων ικανοτήτων του παιδιού. Η ιδέα τονίζει ότι η συμπερίληψη των παιδιών δεν πρέπει να είναι μόνο μια στιγμιαία πράξη, αλλά το σημείο εκκίνησης για μια έντονη ανταλλαγή μεταξύ παιδιών και ενηλίκων. Επιπλέον, η συμμετοχή διασφαλίζει ότι προστατεύονται τα δικαιώματα των παιδιών με ευαλωτότητες. (Berger & Wolthuis, 2021)

⁹ <https://www2.ohchr.org/english/bodies/crc/docs/AdvanceVersions/CRC-C-GC-12.pdf>



Για να γίνει 'ουσιώδης' η συμμετοχή, πρέπει να ληφθούν υπόψη πέντε βήματα σύμφωνα με την Επιτροπή:

- ◆ Πληροφόρηση: Τα παιδιά πρέπει να γνωρίζουν για το δικαίωμά τους να εκφράσουν τη γνώμη τους και για τον αντίκτυπο που θα έχουν οι απόψεις τους στο αποτέλεσμα, όπως οι πιθανές αποφάσεις και οι συνέπειές
- ◆ Ακρόαση: Τα παιδιά πρέπει να είναι σίγουρα ότι ο ενήλικας που είναι υπεύθυνος για την ακρόαση είναι πρόθυμος να ακούσει και θα σκεφτεί σοβαρά τι έχει αποφασίσει να επικοινωνήσει το παιδί. Σημαντικό εδώ είναι ότι η συμμετοχή των παιδιών είναι εθελοντική και θα πρέπει να πραγματοποιείται σε ένα ασφαλές περιβάλλον όπου τα παιδιά αισθάνονται ελεύθερα να μοιραστούν τις απόψεις τους.
- ◆ Αξιολόγηση της ικανότητας του παιδιού: Εάν τα παιδιά είναι ικανά να διαμορφώσουν τις δικές τους απόψεις, αυτές σταθμίζονται ως σημαντικός παράγοντας για τη διευθέτηση του ζητήματος. Πρέπει να αναπτυχθούν καλές πρακτικές για την αξιολόγηση της ικανότητας του παιδιού.
- ◆ Ανατροφοδότηση: Οι απόψεις των παιδιών έχουν τη δέουσα βαρύτητα. Αυτό σημαίνει ότι πρέπει να ενημερώνονται για το αποτέλεσμα της διαδικασίας εξηγώντας πώς ελήφθησαν υπόψη οι απόψεις τους. *given due weight*.
- ◆ Παράπονα, ένδικα μέσα και επανόρθωση: Όταν τα δικαιώματα των παιδιών παραβιάζονται ή παραβιάζονται, πρέπει να είναι σαφές εάν μπορεί να απευθυνθούν στην διαμεσολάβηση ή σε ένα μηχανισμό καταγγελίας.



2. Συμβούλιο της Ευρώπης

2.1 Σύμβαση Lanzarote

Η Σύμβαση του Συμβουλίου της Ευρώπης για την προστασία των παιδιών από τη σεξουαλική εκμετάλλευση και τη σεξουαλική κακοποίηση (Σύμβαση Lanzarote του 2007) περιέχει σημαντικούς κανόνες και κανονισμούς, καθώς και κανόνες και κανονισμούς που σχετίζονται με την έρευνα, τη δίωξη και το δικονομικό δίκαιο (κεφάλαιο VII). Δεν γίνεται αναφορά σε μεμονωμένες αξιολογήσεις, αλλά σχετικές πτυχές, όπως μέθοδοι και αρχές φιλικές προς τα παιδιά, εξετάζονται σε αυτή τη Σύμβαση.

Στο Κεφάλαιο V – Προγράμματα ή μέτρα παρέμβασης, άρθρο 15 – Γενικές αρχές στο σημείο 3, αναφέρει: «*Κάθε συμβαλλόμενο μέρος παρέχει, σύμφωνα με το εσωτερικό του δίκαιο, αξιολόγηση της επικινδυνότητας και των πιθανών κινδύνων επανάληψης των αδικημάτων που καθορίζονται σύμφωνα με αυτή η Σύμβαση, από τα πρόσωπα που αναφέρονται στο άρθρο 16, παράγραφοι 1 και 2, με σκοπό τον εντοπισμό κατάλληλων προγραμμάτων ή μέτρων.*»

2.2 Κατευθυντήριες οδηγίες για την φιλική προς το παιδί δικαιοσύνη

Σε συμφωνία με τη ΣΔΠ, το Συμβούλιο της Ευρώπης ανέπτυξε κατευθυντήριες γραμμές για τη φιλική προς τα παιδιά δικαιοσύνη το 2010. Αυτές οι κατευθυντήριες γραμμές περιγράφουν ότι οι διαδικασίες στον τομέα της παιδικής δικαιοσύνης πρέπει να είναι φιλικές προς τα παιδιά. Ένα φιλικό προς τα παιδιά σύστημα δικαιοσύνης πρέπει να αντιμετωπίζει τα παιδιά με αξιοπρέπεια, σεβασμό, φροντίδα και δικαιοσύνη. Οι μηχανισμοί πρέπει να είναι προσβάσιμοι, κατανοητοί και αξιόπιστοι, να ακούν τα παιδιά, να λαμβάνουν σοβαρά υπόψη τις απόψεις τους και να διασφαλίζουν ότι προστατεύονται και τα συμφέροντα όσων δεν μπορούν να εκφραστούν. Προσαρμόζει το ρυθμό του στα παιδιά: δεν είναι ούτε ταχεία ούτε μακροσκελή, αλλά αρκετά γρήγορο – Κατευθυντήριες γραμμές του Συμβουλίου της Ευρώπης για τη φιλική προς τα παιδιά δικαιοσύνη (Προοίμιο)

Η φιλική προς τα παιδιά δικαιοσύνη:

- ◆ Είναι προσβάσιμη
- ◆ Είναι κατάλληλη για την εκάστοτε ηλικία
- ◆ Είναι ταχύτατη
- ◆ Είναι επιμελής
- ◆ Προσαρμόζεται και επικεντρώνεται στις ανάγκες του παιδιού
- ◆ Σέβεται το δικαίωμα στη δίκαιη διαδικασία



- ◆ Σέβεται το δικαίωμα συμμετοχής και κατανόησης της διαδικασίας
- ◆ Σέβεται το δικαίωμα στην ιδιωτική και οικογενειακή ζωή
- ◆ Σέβεται το δικαίωμα στην ακεραιότητα και την αξιοπρέπεια

Σχετικά με την αξιολόγηση, αναφέρει στο υπ' αριθμ. 5.Η διεπιστημονική προσέγγιση στο αρ. 16: «Με πλήρη σεβασμό του δικαιώματος του παιδιού στην ιδιωτική και οικογενειακή ζωή, θα πρέπει να ενθαρρύνεται η στενή συνεργασία μεταξύ διαφορετικών επαγγελματιών προκειμένου να επιτευχθεί συνολική κατανόηση του παιδιού, και **αξιολόγηση της νομικής, ψυχολογικής, κοινωνικής, συναισθηματικής, σωματικής και γνωστικής κατάστασής του.**

Και στον αρ. 17 τονίζεται ότι: «**Θα πρέπει να δημιουργηθεί ένα κοινό πλαίσιο αξιολόγησης για επαγγελματίες που εργάζονται με ή για παιδιά (όπως δικηγόροι, ψυχολόγοι, γιατροί, αστυνομικοί, υπάλληλοι μετανάστευσης, κοινωνικοί λειτουργοί και διαμεσολαβητές) σε διαδικασίες ή παρεμβάσεις που αφορούν ή επηρεάζουν τα παιδιά ώστε να παρέχουν οποιαδήποτε απαραίτητη υποστήριξη σε όσους λαμβάνουν αποφάσεις, δίνοντάς τους τη δυνατότητα να εξυπηρετούν καλύτερα τα συμφέροντα των παιδιών σε μια δεδομένη περίπτωση.**»

Στην ενότητα Β για το βέλτιστο συμφέρον του παιδιού στον αρ. 36 ορίζεται: «**Το συμφέρον του παιδιού πρέπει να αποτελεί πρωταρχικό μέλημα σε όλες τις περιπτώσεις που αφορούν παιδιά. Η αξιολόγηση της κατάστασης πρέπει να γίνει με ακρίβεια. Αυτές οι κατευθυντήριες γραμμές προωθούν την ανάπτυξη πολυεπιστημονικών μεθόδων για την αξιολόγηση του βέλτιστου συμφέροντος του παιδιού, αναγνωρίζοντας ότι πρόκειται για μια περίπλοκη άσκηση. Αυτή η αξιολόγηση γίνεται ακόμη πιο δύσκολη όταν αυτά τα συμφέροντα πρέπει να εξισορροπηθούν με τα συμφέροντα άλλων εμπλεκόμενων μερών, όπως άλλων παιδιών, γονέων, θυμάτων κ.λπ. Αυτό θα πρέπει να γίνεται επαγγελματικά, κατά περίπτωση.**»

Επίσης σημαντικό είναι το υπ' αρ. 17: «**Το βέλτιστο συμφέρον του παιδιού πρέπει πάντα να λαμβάνεται υπόψη σε συνδυασμό με τα άλλα δικαιώματα των παιδιών, για παράδειγμα, το δικαίωμα Η συνολική προσέγγιση πρέπει να είναι ο κανόνας.**»

2.3 Κατευθυντήριες οδηγίες για την παιδική προστασία

Το Συμβούλιο της Ευρώπης αντιμετωπίζει τις διάφορες μορφές βίας κατά των παιδιών μέσω των προτύπων του, της ανάπτυξης ικανοτήτων και των δραστηριοτήτων ευαισθητοποίησης. Δεσμεύεται να συνεργαστεί και να υποστηρίξει τα 47 κράτη μέλη του για την εφαρμογή της Ατζέντας των Ηνωμένων Εθνών 2030 για τη Βιώσιμη Ανάπτυξη, ιδίως του άρθρου 16.2 για τον τερματισμό κάθε μορφής βίας κατά των παιδιών.¹⁰

¹⁰ <https://rm.coe.int/ending-all-forms-of-violence-against-children-by-2030-the-council-of-e/1680732f2d>



Στις κατευθυντήριες γραμμές πολιτικής του Συμβουλίου της Ευρώπης σχετικά με τις Ολοκληρωμένες Εθνικές Στρατηγικές για την Προστασία των Παιδιών από τη Βία και τη Σύσταση CM/Rec (2009) 10, αναφέρεται στο σημείο 4.2 που αφορά την επαγγελματική κατάρτιση:

Νο.4: *“Όλοι οι σχετικοί επαγγελματίες θα πρέπει να έχουν δεξιότητες για την πρόληψη, τον εντοπισμό και την αποτελεσματική αντιμετώπιση της βίας κατά των παιδιών. Για το σκοπό αυτό, οι εθνικοί κανονισμοί για τα προγράμματα σπουδών θα πρέπει να περιλαμβάνουν υποχρεωτική, συνεχή εκπαίδευση για την πρόληψη, τον εντοπισμό, **την αξιολόγηση και την αναφορά της βίας** κατά των παιδιών και την προστασία και τη συνέχεια της φροντίδας των παιδιών. Η εκπαίδευση θα πρέπει να ακολουθεί μια **ολοκληρωμένη προσέγγιση και να δίνει προτεραιότητα στον έγκαιρο εντοπισμό πιθανών κινδύνων για την ευημερία του παιδιού.**”*



3. Ευρωπαϊκή Ένωση

3.1 Στρατηγική της ΕΕ για τα Δικαιώματα του Παιδιού του 2021

Το πιο πρόσφατο έγγραφο που εκπονήθηκε σε επίπεδο Ευρωπαϊκής Ένωσης (ΕΕ) που αφορά τη φιλική προς τα παιδιά δικαιοσύνη είναι η Στρατηγική της ΕΕ για τα Δικαιώματα του Παιδιού του 2021 που έχει αναπτυχθεί για παιδιά και με παιδιά. Τα παιδιά πρέπει να έχουν πρόσβαση σε πληροφορίες που παρέχονται με τρόπο φιλικό προς τα παιδιά, ώστε να μπορούν να γνωρίζουν με σαφήνεια ποια είναι τα δικαιώματά τους και, σε αυτήν την περίπτωση, τι σχεδιάζει να κάνει η ΕΕ για αυτά.

Το Μέρος 4 πραγματεύεται τη φιλική προς τα παιδιά δικαιοσύνη και αγωνίζεται για «μια ΕΕ όπου το δικαστικό σύστημα προασπίζει τα δικαιώματα και τις ανάγκες των παιδιών». Δεν υπεισέρχεται σε λεπτομέρειες περιγράφοντας την εκτίμηση ατομικών αναγκών, αλλά τονίζει τη σημασία της λαμβάνοντας όλες τις αποφάσεις με τη συμμετοχή και το λόγο των ίδιων των παιδιών.

☞ Χρειαζόμαστε μια στρατηγική που να περιλαμβάνει όλα τα παιδιά και να υποστηρίζει τα παιδιά σε ευάλωτες καταστάσεις και χρειαζόμαστε μια στρατηγική που να προωθεί και να υποστηρίζει το δικαίωμά μας να συμμετέχουμε σε αποφάσεις που μας επηρεάζουν. Γιατί τίποτα που αποφασίζεται για παιδιά δεν πρέπει να αποφασίζεται χωρίς παιδιά. Είναι καιρός να κανονικοποιηθεί η συμμετοχή των παιδιών.

Συμπεράσματα των παιδιών,
13^ο Ευρωπαϊκό Φόρουμ για τα Δικαιώματα
του Παιδιού, 2020

3.2 Χάρτης Θεμελιωδών Δικαιωμάτων της ΕΕ¹¹

Το άρθρο 24 του Χάρτη Θεμελιωδών Δικαιωμάτων της ΕΕ (2012) αναφέρεται στα :
Δικαιώματα του παιδιού 1. " Τα παιδιά έχουν δικαίωμα στην προστασία και τη φροντίδα που απαιτούνται για την καλή διαβίωσή τους. Τα παιδιά μπορούν να εκφράζουν ελεύθερα τη γνώμη τους. Η γνώμη τους σχετικά με ζητήματα που τα αφορούν λαμβάνεται υπόψη σε συνάρτηση με την ηλικία και την ωριμότητά τους. 2 Σε όλες τις πράξεις που αφορούν τα παιδιά, είτε επιχειρούνται από δημόσιες αρχές είτε από ιδιωτικούς οργανισμούς, πρωταρχική σημασία πρέπει να δίνεται στο υπέρτατο συμφέρον του παιδιού. Ο όρος «ατομική αξιολόγηση» δεν χρησιμοποιείται.

¹¹ <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=CELEX%3A12012P%2FTXT>

3.3 Κατευθυντήριες οδηγίες για τα παιδιά υπόπτους και τα παιδιά μάρτυρες

A) Παιδιά ύποπτα

Άρθρο 7 – Δικαίωμα σε ατομική αξιολόγηση

1. Τα κράτη μέλη διασφαλίζουν ότι λαμβάνονται υπόψη οι ειδικές ανάγκες των παιδιών ως προς την προστασία, την εκπαίδευση, την κατάρτιση και την ένταξη στην κοινωνία
2. Για τον σκοπό αυτό τα παιδιά που είναι ύποπτοι ή κατηγορούμενοι στο πλαίσιο ποινικών διαδικασιών αξιολογούνται ατομικά. Η ατομική αξιολόγηση λαμβάνει ιδιαίτερα υπόψη την προσωπικότητα και την ωριμότητα του παιδιού, το οικονομικό, κοινωνικό και οικογενειακό του υπόβαθρο και τις ειδικές αδυναμίες που ενδέχεται να παρουσιάζει το παιδί.
3. Η έκταση και οι λεπτομέρειες της ατομικής αξιολόγησης μπορούν να διαφέρουν ανάλογα με τις περιστάσεις της υπόθεσης, τα μέτρα που μπορούν να ληφθούν εάν το παιδί κριθεί ένοχο για το εικαζόμενο ποινικό αδίκημα για το οποίο κατηγορείται, και εάν το παιδί υποβλήθηκε κατά το πρόσφατο παρελθόν σε ατομική αξιολόγηση.
4. Η ατομική αξιολόγηση συμβάλλει στη διαπίστωση και τη συγκέντρωση, σύμφωνα με τη διαδικασία καταγραφής στο οικείο κράτος μέλος, πληροφοριών σχετικά με τα ατομικά χαρακτηριστικά και την κατάσταση του παιδιού οποίες ενδέχεται να χρησιμεύσουν στις αρμόδιες αρχές όταν:
 - α) αποφασίζουν εάν θα πρέπει να ληφθεί κάποιο συγκεκριμένο μέτρο που ωφελεί το παιδί·
 - β) αξιολογούν την καταλληλότητα και την αποτελεσματικότητα ενδεχόμενων ασφαλιστικών μέτρων όσον αφορά το παιδί·
 - γ) λαμβάνουν απόφαση ή αναλαμβάνουν δράση στο πλαίσιο της ποινικής διαδικασίας, μεταξύ άλλων κατά την επιμέτρηση της ποινής.
5. Η ατομική αξιολόγηση πραγματοποιείται στο πλέον πρώιμο και κατάλληλο στάδιο της διαδικασίας και, υπό την επιφύλαξη της παραγράφου 6, πριν από την απαγγελία κατηγορίας.
6. Σε περίπτωση που δεν υπάρχει ατομική αξιολόγηση, μπορεί παρά ταύτα να απαγγελθεί κατηγορία, υπό την προϋπόθεση ότι αυτό εξυπηρετεί το υπέρτατο συμφέρον του παιδιού και ότι η ατομική αξιολόγηση είναι διαθέσιμη σε κάθε περίπτωση κατά την έναρξη των ακροαματικών διαδικασιών ενώπιον δικαστηρίου
7. Οι ατομικές αξιολογήσεις διεξάγονται με ενεργό συμμετοχή του παιδιού. Διενεργούνται από ειδικευμένο προσωπικό βάσει, στο μέτρο του δυνατού, πολυεπιστημονικής προσέγγισης και με τη συμμετοχή, εφόσον κρίνεται σκόπιμο, του ασκούντος τη γονική μέριμνα ή άλλου κατάλληλου ενήλικα όπως αναφέρεται στα άρθρα 5 και 15, και/ή εξειδικευμένου επαγγελματία



Το δικαίωμα του παιδιού για ατομική αξιολόγηση των αναγκών του όταν είναι θύμα, ύποπτο ή κατηγορούμενο σε ποινική διαδικασία παρέχεται με μεγαλύτερη σαφήνεια στο άρθρο 22 της Οδηγίας 2012/29/ΕΕ για τη θέσπιση ελάχιστων προτύπων για τα δικαιώματα, την υποστήριξη και την προστασία των θυμάτων εγκληματικών πράξεων¹² και στο Άρθρο 7 της Οδηγίας (ΕΕ) 2016/800 για τις δικονομικές εγγυήσεις για παιδιά που είναι ύποπτα ή κατηγορούμενα σε ποινικές διαδικασίες.¹³

Μια σωστή, πολυεπιστημονική και ισχυρή ατομική αξιολόγηση που διεξάγεται στο αρχικό δυνατό στάδιο είναι στην πραγματικότητα αναγκαία για να εγγυηθεί την πλήρη άσκηση ορισμένων άλλων δικαιωμάτων για το παιδί που εμπλέκεται σε ποινική διαδικασία, είτε ως θύμα, είτε ως ύποπτο είτε ως κατηγορούμενο. Είναι ένα κρίσιμο εργαλείο για την ενεργοποίηση μιας συνολικής δίκαιης και παιδοκεντρικής διαδικασίας δικαιοσύνης, όπου το παιδί αντιμετωπίζεται πρώτα και κύρια ως παιδί.

Αναφέροντας ορισμένες ιδιαίτερα ευάλωτες κατηγορίες παιδιών θυμάτων, η **Ευρωπαϊκή Οδηγία 2011/92 σχετικά με την καταπολέμηση της σεξουαλικής κακοποίησης και της σεξουαλικής εκμετάλλευσης παιδιών και της παιδικής πορνογραφίας** (προοίμιο 30)¹⁴ και η **Ευρωπαϊκή Οδηγία 2011/36 για την πρόληψη και την καταπολέμηση της εμπορίας ανθρώπων και για την προστασία των θυμάτων** τη (άρθρο 16)¹⁵ επίσης περιλαμβάνουν διατάξεις σχετικά με τις ατομικές αξιολογήσεις για παιδιά που διεξάγονται προς το βέλτιστο συμφέρον τους.

Η τελευταία αναφέρει για παράδειγμα του στο άρθρο 12 εδ. 4 σχετικά με την Προστασία των θυμάτων εμπορίας ανθρώπων στο πλαίσιο ποινικής έρευνας και διαδικασίας:

“Με την επιφύλαξη των δικαιωμάτων υπεράσπισης, και λαμβανομένης υπόψη της ατομικής αξιολόγησης εκ μέρους των αρμόδιων αρχών της προσωπικής κατάστασης του θύματος, τα κράτη μέλη εξασφαλίζουν ότι τα θύματα εμπορίας ανθρώπων τυγχάνουν ειδικής μεταχείρισης που αποβλέπει στην αποτροπή επακόλουθης θυματοποίησης, αποφεύγοντας στο μέτρο του δυνατού, και τηρουμένων των κριτηρίων που ορίζονται στο εθνικό δίκαιο καθώς και της εξουσίας εκτίμησης, της πρακτικής και των κατευθύνσεων των δικαστηρίων, τα ακόλουθα:

α. κάθε άσκοπη επανάληψη συνεντεύξεων κατά το στάδιο της διερεύνησης, δίωξης και εκδίκασης
β. κάθε οπτική επαφή μεταξύ θυμάτων και εναγομένων συμπεριλαμβανομένης της κατάθεσης, όπως π.χ. σε συνεντεύξεις και σε κατ’ αντιπαράσταση εξέταση, χρησιμοποιώντας τα κατάλληλα μέσα, μεταξύ των οποίων και η χρήση της κατάλληλης τεχνολογίας επικοινωνιών.

12 <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/en/TXT/?uri=CELEX%3A32012L0029>

13 <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=CELEX%3A32016L0800>

14 <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=celex%3A32011L0093>

15 <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/en/TXT/?uri=CELEX%3A32011L0036>

Διατάξεις σχετικά με το τι πρέπει να περιλαμβάνει η ατομική αξιολόγηση

Παρόλο που αφήνονται πολλά στα κράτη μέλη να αποφασίσουν για τον τρόπο εφαρμογής τέτοιων μηχανισμών, ορισμένες διατάξεις αναφέρονται στις Οδηγίες.

Για παιδιά υπόπτους/κατηγορούμενους η Οδηγία (ΕΕ) 2016/800 παρέχει καθοδήγηση. Στις εισαγωγικές παρατηρήσεις αναφέρονται τα εξής:

(36) “ Η ατομική αξιολόγηση θα πρέπει, ειδικότερα, να λαμβάνει υπόψη την προσωπικότητα και την ωριμότητα του παιδιού, το οικονομικό, κοινωνικό και οικογενειακό του υπόβαθρο, συμπεριλαμβανομένου του περιβάλλοντος στο οποίο ζει και τις ειδικές αδυναμίες που παρουσιάζει το παιδί, όπως μαθησιακά προβλήματα και δυσκολίες επικοινωνίας.”

(37) “ Η έκταση και οι λεπτομέρειες μιας ατομικής αξιολόγησης θα πρέπει να μπορούν να προσαρμόζονται ανάλογα με τις περιστάσεις της υπόθεσης, λαμβάνοντας υπόψη τη βαρύτητα του εικαζόμενου ποινικού αδικήματος και τα μέτρα που θα μπορούσαν να ληφθούν εάν το παιδί κριθεί ένοχο για το εν λόγω αδίκημα. Ατομική αξιολόγηση που έχει διεξαχθεί για το ίδιο παιδί στο πρόσφατο παρελθόν θα μπορούσε να χρησιμοποιηθεί εφόσον επικαιροποιηθεί.”

(38) “ Οι αρμόδιες αρχές θα πρέπει να λαμβάνουν υπόψη τις πληροφορίες που προκύπτουν από ατομική αξιολόγηση όταν αποφασίζουν εάν θα πρέπει να ληφθεί κάποιο ειδικό μέτρο όσον αφορά το παιδί, όπως η παροχή πρακτικής βοήθειας, όταν αξιολογούν την καταλληλότητα και την αποτελεσματικότητα ασφαλιστικών μέτρων όσον αφορά το παιδί, όπως αποφάσεις προσωρινής κράτησης ή εναλλακτικά μέτρα, και συνεκτιμώντας τα ατομικά χαρακτηριστικά και τις ατομικές περιστάσεις του παιδιού όταν λαμβάνουν απόφαση ή αναλαμβάνουν δράση στο πλαίσιο της ποινικής διαδικασίας, μεταξύ άλλων κατά την έκδοση καταδικαστικής απόφασης. Σε περίπτωση που δεν είναι ακόμη διαθέσιμη μια ατομική αξιολόγηση, οι αρμόδιες αρχές δεν εμποδίζονται να λάβουν τέτοιου είδους μέτρα ή αποφάσεις, υπό την προϋπόθεση ότι τηρούνται οι όροι που καθορίζονται στην παρούσα οδηγία, μεταξύ άλλων ότι η ατομική αξιολόγηση θα διεξαχθεί στο εγγύτερο κατάλληλο στάδιο της διαδικασίας. Η καταλληλότητα και η αποτελεσματικότητα των μέτρων ή των αποφάσεων που λαμβάνονται πριν από την ατομική αξιολόγηση μπορούν να επανεξεταστούν όταν η ατομική αξιολόγηση καταστεί διαθέσιμη.”

(39) “ Η ατομική αξιολόγηση θα πρέπει να διεξάγεται στο πλέον πρώιμο και κατάλληλο στάδιο της διαδικασίας και εγκαίρως ώστε οι πληροφορίες που προκύπτουν από την ατομική αξιολόγηση να μπορούν να λαμβάνονται υπόψη από τον εισαγγελέα, τον δικαστή, ή άλλη αρμόδια αρχή πριν από την απαγγελία της κατηγορίας ενόψει της δίκης. Θα πρέπει ωστόσο να είναι δυνατή η απαγγελία κατηγορίας σε περίπτωση που δεν υπάρχει ατομική αξιολόγηση, υπό την προϋπόθεση ότι αυτό εξυπηρετεί το υπέρτατο συμφέρον του παιδιού. Αυτό θα μπορούσε να συμβεί, για παράδειγμα, στην περίπτωση που ένα παιδί τελεί υπό προσωρινή κράτηση και η αναμονή έως ότου καταστεί διαθέσιμη η ατομική αξιολόγηση θα ενείχε τον κίνδυνο να παραταθεί αδικαιολόγητα η εν λόγω κράτηση.”

(40) “ Τα κράτη μέλη θα πρέπει να μπορούν να παρεκκλίνουν από την υποχρέωση διεξαγωγής ατομικής αξιολόγησης, όταν η παρέκκλιση αυτή είναι δικαιολογημένη στις περιστάσεις της υπόθεσης, λαμβάνοντας υπόψη, μεταξύ άλλων, τη βαρύτητα του εικαζόμενου ποινικού αδικήματος και τα μέτρα που θα μπορούσαν να ληφθούν εάν το παιδί κριθεί ένοχο για το εν λόγω αδίκημα, υπό την προϋπόθεση ότι η παρέκκλιση εξυπηρετεί το υπέρτατο συμφέρον του παιδιού. Στο πλαίσιο αυτό, θα πρέπει να συνεκτιμώνται όλα τα σχετικά στοιχεία, μεταξύ άλλων εάν το παιδί κατά το πρόσφατο παρελθόν υποβλήθηκε ή όχι σε ατομική αξιολόγηση στο πλαίσιο ποινικής διαδικασίας, ή εάν η συγκεκριμένη υπόθεση μπορεί να εξεταστεί χωρίς την απαγγελία κατηγορίας.



B) Παιδιά θύματα

Άρθρο 22

Ατομική αξιολόγηση των θυμάτων για τον προσδιορισμό ειδικών αναγκών προστασίας

1. Τα κράτη μέλη μεριμνούν ώστε να διενεργείται εγκαίρως ατομική αξιολόγηση των θυμάτων, σύμφωνα με τις εθνικές διαδικασίες, για τον προσδιορισμό ειδικών αναγκών προστασίας και για να αποφασίζεται αν και σε ποιο βαθμό τα θύματα θα μπορούσαν να επωφεληθούν από ειδικά μέτρα κατά τη διάρκεια της ποινικής διαδικασίας, όπως προβλέπεται στα άρθρα 23 και 24, λόγω ιδιαίτερου κινδύνου να υποστούν δευτερογενή και επαναλαμβανόμενη θυματοποίηση, εκφοβισμό και αντεκδίκηση.
2. Στην ατομική αξιολόγηση λαμβάνονται κυρίως υπόψη:
 - A) τα προσωπικά χαρακτηριστικά του θύματος
 - B) το είδος ή η φύση του εγκλήματος και
 - Γ) οι περιστάσεις του εγκλήματος
3. Στο πλαίσιο της ατομικής αξιολόγησης τα κράτη μέλη μεριμνούν ώστε να δίνεται ιδιαίτερη προσοχή στα θύματα που υπέστησαν σημαντική βλάβη λόγω της σοβαρότητας του εγκλήματος, στα θύματα εγκλήματος που οφείλεται σε προκαταλήψεις ή διακρίσεις, που θα μπορούσε, ιδίως, να σχετίζεται με τα προσωπικά χαρακτηριστικά τους, και στα θύματα τα οποία είναι ιδιαίτερα ευάλωτα λόγω της σχέσης τους με τον δράστη ή της εξάρτησής τους από αυτόν, ιδίως τα θύματα τρομοκρατίας, οργανωμένου εγκλήματος, εμπορίας ανθρώπων, βίας λόγω φύλου, βίας στο πλαίσιο στενής σχέσης, σεξουαλικής βίας ή εκμετάλλευσης ή εγκλήματος μίσους και στα θύματα με αναπηρίες.
4. Για τους σκοπούς της παρούσας οδηγίας, τεκμαίρεται ότι τα παιδιά θύματα έχουν ειδικές ανάγκες προστασίας λόγω ιδιαίτερου κινδύνου να υποστούν δευτερογενή και επαναλαμβανόμενη θυματοποίηση, εκφοβισμό και αντεκδίκηση. Για να καθορισθεί αν και σε ποιο βαθμό θα επωφελούνταν από τα ειδικά μέτρα των άρθρων 23 και 24, τα παιδιά θύματα υποβάλλονται σε ατομική αξιολόγηση κατά την παράγραφο 1 του παρόντος άρθρου.
5. Η έκταση της ατομικής αξιολόγησης μπορεί να προσαρμοσθεί ανάλογα με τη σοβαρότητα του εγκλήματος και τον βαθμό της προφανούς βλάβης που υπέστη το θύμα.
6. Η εν λόγω ατομική αξιολόγηση διενεργείται με τη στενή συμμετοχή των θυμάτων και λαμβάνει υπόψη τις επιθυμίες τους, μεταξύ άλλων στην περίπτωση που δεν επιθυμούν τη λήψη των ειδικών μέτρων που προβλέπονται στα άρθρα 23 και 24.
7. Αν οι περιστάσεις που αποτελούν την βάση μιας ατομικής αξιολόγησης έχουν μεταβληθεί σημαντικά, τα κράτη μέλη μεριμνούν ώστε να επικαιροποιείται καθ' όλη τη διάρκεια της ποινικής διαδικασίας.



Το δικαίωμα του παιδιού σε ατομική αξιολόγηση των αναγκών του όταν είναι θύμα παρέχεται με μεγαλύτερη σαφήνεια στο άρθρο 22 της Οδηγίας 2012/29/ΕΕ, το οποίο θεσπίζει ελάχιστα πρότυπα για τα δικαιώματα, την υποστήριξη και την προστασία των θυμάτων εγκληματικών πράξεων. Μια σωστή, πολυεπιστημονική και ισχυρή ατομική αξιολόγηση που διεξάγεται στο αρχικό στάδιο είναι ουσιαστικό να διασφαλιστεί η πλήρης άσκηση ορισμένων άλλων δικαιωμάτων για το παιδί που εμπλέκεται σε ποινική διαδικασία, είτε ως θύμα, είτε ως ύποπτο είτε ως κατηγορούμενο. Είναι ένα κρίσιμο εργαλείο για την ενεργοποίηση μιας συνολικής δίκαιης και παιδοκεντρικής διαδικασίας δικαιοσύνης, όπου το παιδί αντιμετωπίζεται πρώτα και κύρια ως παιδί.

Όσον αφορά τις ιδιαίτερα ευάλωτες κατηγορίες παιδιών-θυμάτων, η Οδηγία 2011/92 της ΕΕ για την καταπολέμηση της σεξουαλικής κακοποίησης και της σεξουαλικής εκμετάλλευσης παιδιών και της παιδικής πορνογραφίας (αιτιολογική σκέψη 30) και η οδηγία 2011/36 της ΕΕ για την πρόληψη και την καταπολέμηση της εμπορίας ανθρώπων και την προστασία των θυμάτων της (άρθρο 16) περιλαμβάνουν επίσης διατάξεις σχετικά με τις ατομικές αξιολογήσεις για τα παιδιά που διενεργούνται προς το συμφέρον τους.

Η ατομική αξιολόγηση λαμβάνει ιδίως υπόψη την προσωπικότητα και την ωριμότητα του παιδιού, το οικονομικό, κοινωνικό και οικογενειακό υπόβαθρο του παιδιού, καθώς και τυχόν ειδικές ευπάθειες που μπορεί να έχει το παιδί (άρθρο 7 Οδηγία 2016/800). Κατά την αξιολόγηση, είναι απαραίτητο να διασφαλιστεί ότι το παιδί ενημερώνεται με τον κατάλληλο τρόπο, ότι του δίνονται οι κατάλληλες ευκαιρίες και προϋποθέσεις για να σχηματίσει τις δικές του απόψεις και να εκφράσει αυτές τις απόψεις ελεύθερα και σύμφωνα με την ηλικία και την ωριμότητά του.

Μια διεπιστημονική και ολιστική αξιολόγηση που παρέχεται στο πρώιμο δυνατό στάδιο θα επιτρέψει το βέλτιστο συμφέρον του παιδιού να αποτελεί πρωταρχικό μέλημα στη διαδικασία, για παράδειγμα υποστηρίζοντας την πρόσβαση των παιδιών στα διαθέσιμα μέτρα υπηρεσιών υποστήριξης, συμπεριλαμβανομένης της αποκαταστατικής δικαιοσύνης. Επιπλέον, μια εξατομικευμένη και πολυεπιστημονική προσέγγιση είναι ζωτικής σημασίας για την αποφυγή των διακρίσεων: ιδίως όταν προσδιορίζει την διαφορετικότητα/ες των παιδιών ως πλεονεκτήματα και τρωτά σημεία που πρέπει να αντιμετωπιστούν αντί να γίνονται διακρίσεις.

Για τα παιδιά-θύματα, υπάρχουν λιγότερες ειδικές διατάξεις σχετικά με τον τρόπο με τον οποίο θα πρέπει να διενεργείται ατομική αξιολόγηση και από ποιον από εκείνες που αφορούν παιδιά υπόπτους ή παραβάτες (σε σύγκριση με την Οδηγία του 2016 σχετικά με τις δικονομικές εγγυήσεις για τα παιδιά).

Για αυτήν την κατηγορία παιδιών, η ατομική αξιολόγηση στοχεύει ιδίως στον προσδιορισμό του βαθμού στον οποίο κινδυνεύουν από δευτερογενή και επαναλαμβανόμενη θυματοποίηση, εκφοβισμό και αντίποινα και ποια ειδικά μέτρα προστασίας απαιτούν.¹⁶ Η ατομική αξιολόγηση πρέπει να λαμβάνει υπόψη:

- ♦ Τα προσωπικά χαρακτηριστικά του θύματος, όπως η ηλικία, το φύλο και η ταυτότητα ή έκφραση φύλου, η εθνικότητα, η φυλή, η θρησκεία, ο σεξουαλικός προσανατολισμός, η υγεία, η αναπηρία, το καθεστώς διαμονής, οι δυσκολίες επικοινωνίας, η σχέση ή η εξάρτηση από τον δράστη, καθώς και όπως η προηγούμενη εμπειρία τους από έγκλημα.

¹⁶ Art. 22 (1, 4), par. 55 EU Directive 2012/29/EU; Art. 19(3) EU Directive 2011/92; Artt.12 (3,4), 13, 14, EU Directive 2011/36



- ♦ Το είδος ή η φύση και οι συνθήκες του εγκλήματος, όπως εάν πρόκειται για έγκλημα μίσους, για μεροληψία ή για έγκλημα που διαπράχθηκε με κίνητρο διάκρισης, σεξουαλική βία, βία σε στενή σχέση, εάν ο δράστης βρισκόταν σε θέση ελέγχου, εάν η κατοικία του θύματος βρίσκεται σε περιοχή υψηλού εγκλήματος ή στην περιοχή όπου κυριαρχούν συμμορίες ή εάν η χώρα καταγωγής του θύματος δεν είναι το κράτος μέλος όπου διαπράχθηκε το έγκλημα.

Η ακριβής διατύπωση που χρησιμοποιείται στην Οδηγία της ΕΕ για τα θύματα:

(55) “Ορισμένα θύματα είναι ιδιαίτερα εκτεθειμένα στον κίνδυνο δευτερογενούς και επαναλαμβανόμενης θυματοποίησης, εκφοβισμού και αντεκδίκησης από τον δράστη κατά τη διάρκεια της ποινικής διαδικασίας. Είναι δυνατόν ο κίνδυνος αυτός να οφείλεται στα προσωπικά χαρακτηριστικά του θύματος στο είδος ή τη φύση του εγκλήματος και στις περιστάσεις τέλεσής του. **Μόνο με την ταχύτερη δυνατή διεξαγωγή ατομικών αξιολογήσεων είναι δυνατόν να εντοπισθεί αποτελεσματικά ο εν λόγω κίνδυνος.** Όλα τα θύματα θα πρέπει να υπάγονται σε τέτοια αξιολόγηση προκειμένου να καθορίζεται αν κινδυνεύουν να υποστούν δευτερογενή και επαναλαμβανόμενη θυματοποίηση, εκφοβισμό και αντεκδίκηση και ποια ειδικά μέτρα προστασίας απαιτούνται..”

(56) “**Στις ατομικές αξιολογήσεις θα πρέπει να λαμβάνονται υπόψη τα προσωπικά χαρακτηριστικά του θύματος** όπως η ηλικία του, το φύλο και η ταυτότητα ή έκφραση του φύλου, η εθνότητα, η φυλή, η θρησκεία, ο γενετήσιος προσανατολισμός, η υγεία, η αναπηρία, το καθεστώς διαμονής, οι δυσκολίες επικοινωνίας, η σχέση με τον δράστη ή η εξάρτηση από αυτόν και η προηγούμενη εμπειρία από εγκληματικές πράξεις. Στις ατομικές αξιολογήσεις θα πρέπει επίσης να λαμβάνονται υπόψη και ο τύπος ή η φύση και η σοβαρότητα του εγκλήματος, όπως αν είναι έγκλημα μίσους, έγκλημα λόγω προκαταλήψεων ή διακρίσεων, σεξουαλική βία ή βία στο πλαίσιο στενών σχέσεων, όπου ο δράστης ήταν σε θέση ισχύος, το γεγονός ότι η κατοικία του θύματος βρίσκεται σε συνοικία με μεγάλη εγκληματικότητα ή στην οποία κυκλοφορούν συμμορίες ή το γεγονός ότι η χώρα καταγωγής του θύματος δεν είναι το κράτος μέλος όπου διαπράχθηκε το έγκλημα..”

(57) “Τα θύματα εμπορίας ανθρώπων, τρομοκρατίας, οργανωμένου εγκλήματος, βίας στο πλαίσιο στενών σχέσεων, σεξουαλικής βίας ή εκμετάλλευσης, βίας λόγω φύλου ή εγκλημάτων μίσους και τα θύματα με αναπηρίες και τα παιδιά θύματα τείνουν να υφίστανται σε μεγάλο βαθμό δευτερογενή και επαναλαμβανόμενη θυματοποίηση, εκφοβισμό και αντεκδίκηση. Θα πρέπει να αξιολογείται με ιδιαίτερη προσοχή αν τα θύματα αυτά κινδυνεύουν να υποστούν τέτοια θυματοποίηση, εκφοβισμό και αντεκδίκηση και θα πρέπει να υπάρχει ισχυρό τεκμήριο ότι τα εν λόγω θύματα θα ωφεληθούν από τα ειδικά μέτρα προστασίας..”

(58) “Τα θύματα τα οποία έχουν κριθεί ευάλωτα στον κίνδυνο δευτερογενούς και επαναλαμβανόμενης θυματοποίησης, εκφοβισμού και αντεκδίκησης θα πρέπει να τυγχάνουν κατάλληλων μέτρων προστασίας κατά τη διάρκεια της ποινικής διαδικασίας. **Η ακριβής φύση αυτών των μέτρων θα πρέπει να καθορίζεται μέσω της ατομικής αξιολόγησης, συνεκτιμώντας την επιθυμία του θύματος.** Η εμβέλεια των μέτρων αυτών θα πρέπει να καθορίζεται με την επιφύλαξη των δικαιωμάτων της υπεράσπισης και σύμφωνα με τους κανόνες της διακριτικής ευχέρειας του δικαστηρίου. Οι ανησυχίες και οι φόβοι των θυμάτων σε σχέση με τη διαδικασία θα πρέπει να αποτελούν θεμελιώδη παράγοντα, προκειμένου να προσδιορισθεί κατά πόσο χρειάζονται κάποιο ειδικό μέτρο.



(59) “Λόγω άμεσων επιχειρησιακών αναγκών και περιορισμών, ενδέχεται να είναι αδύνατον να εξασφαλισθεί, για παράδειγμα,, ότι η εξέταση του θύματος θα διενεργείται πάντα από τον ίδιο αστυνομικό· η ασθένεια, η άδεια μητρότητας ή η γονική άδεια αποτελούν παραδείγματα τέτοιων περιορισμών. Εκτός αυτού, οι ειδικοί χώροι που προορίζονται για την εξέταση των θυμάτων μπορεί να μην είναι διαθέσιμοι λόγω, για παράδειγμα, ανακαίνισης. Σε περίπτωση τέτοιων επιχειρησιακών ή πρακτικών περιορισμών, μπορεί να μην είναι δυνατό να προβλέπεται κατά περίπτωση ειδικό μέτρο που αποφασίστηκε **μετά από ατομική αξιολόγηση.**”

(60) “Όταν, σύμφωνα με την παρούσα οδηγία, πρόκειται να ορισθεί κηδεμόνας ή εκπρόσωπος παιδιού, οι ρόλοι αυτοί μπορούν να αναλαμβάνονται από το ίδιο πρόσωπο ή από νομικό πρόσωπο, ίδρυμα ή αρχή.”

(61) “Κάθε υπάλληλος που συμμετέχει σε ποινική διαδικασία ο οποίος ενδέχεται να έλθει σε προσωπική επαφή με θύματα θα πρέπει να έχει πρόσβαση και να λαμβάνει κατάλληλη αρχική και συνεχή εκπαίδευση, σε επίπεδο ανάλογο προς την επαφή τους με τα θύματα, ούτως ώστε να είναι σε θέση να αναγνωρίζει τα θύματα και τις ανάγκες τους και να τα αντιμετωπίζει με σεβασμό, ευαισθησία, επαγγελματισμό και χωρίς διακρίσεις. **Τα πρόσωπα που ενδέχεται να συμμετέχουν στην ατομική αξιολόγηση για τον προσδιορισμό των συγκεκριμένων αναγκών προστασίας του θύματος και να αξιολογούν την ανάγκη για ειδικά μέτρα προστασίας θα πρέπει να λαμβάνουν ειδική εκπαίδευση για τη διενέργεια της αξιολόγησης αυτής.** Τα κράτη μέλη θα πρέπει να εξασφαλίζουν παρόμοια εκπαίδευση για το προσωπικό της αστυνομίας και των δικαστηρίων. Θα πρέπει επίσης να προτείνεται η εκπαίδευση για δικηγόρους, εισαγγελείς και δικαστές και για τους επαγγελματίες του κλάδου παροχής υπηρεσιών υποστήριξης στα θύματα ή αποκαταστατικής δικαιοσύνης. Η εν λόγω απαίτηση θα πρέπει να περιλαμβάνει επίσης εκπαίδευση σχετικά με τις ειδικές υπηρεσίες υποστήριξης θυμάτων στις οποίες θα πρέπει να παραπέμπονται τα θύματα ή εξειδικευμένη κατάρτιση, όταν η εργασία τους έχει ως επίκεντρο θύματα με ειδικές ανάγκες, και ειδική ψυχολογική εκπαίδευση ανάλογα με την περίπτωση. Όπου απαιτείται, η εκπαίδευση αυτή θα πρέπει να λαμβάνει υπόψη τη διάσταση του φύλου. Οι δράσεις των κρατών μελών σχετικά με την εκπαίδευση θα πρέπει να συμπληρώνονται με κατευθυντήριες γραμμές, συστάσεις και ανταλλαγή βέλτιστων πρακτικών σύμφωνα με τον οδικό χάρτη της Βουδαπέστης.”



ακολουθήσέ μας

Terre des hommes in Europe

tdh-europe.org
twitter.com/TdhEurope
www.facebook.com/TdhEurope

Terre des hommes Hellas

www.facebook.com/tdh.greece
twitter.com/tdh_greece

Terre des hommes Romania

tdh.ro
www.facebook.com/TdhRomania

Child Circle

www.childcircle.eu
twitter.com/ChildCircle.EU

Child Rights Center, Serbia

cpd.org.rs
www.facebook.com/Centarzapravadeteta

Defence for Children The Netherlands

www.defenceforchildren.nl
twitter.com/DefenceChildren
www.facebook.com/DefenceForChildrenNL

Social Activities and Practice Institute, Bulgaria

www.sapibg.org/bg
www.facebook.com/sapibg



Το FOCUS συγχρηματοδοτείται
από το Πρόγραμμα Δικαιώματα,
Ισότητα και Ιθαγένεια της
Ευρωπαϊκής Ένωσης (2014-2020)

